

Sygn. akt III AUa 1052/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

del. SSO Monika Pawłowska-Radzimierska

Protokolant: st. sekr. sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 sierpnia 2015 r. w Ł.

sprawy **P. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 30 czerwca 2014 r. sygn. akt VI U 621/14,

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt: III AUa 1052/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 19 marca 2014 r., po rozpatrzeniu wniosku P. L. z dnia 3 marca 2014 r., ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury ubezpieczonego na podstawie art. 135 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), poczynając od dnia 1 marca 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

P. L. w dniu 9 kwietnia 2014 r. wniósł odwołanie od powyższej decyzji organu rentowego, podnosząc, że emerytura po podjęciu wypłaty została ustalona w niższej wysokości niż w decyzji o przyznaniu świadczenia z dnia 20 lutego 2014 r.

Na rozprawie w dniu 25 czerwca 2014 r. odwołujący sprecyzował odwołanie, wskazując, że skarży decyzję z dnia 19 marca 2014 r., z naciskiem na treść decyzji z dnia 20 lutego 2014 r., z uwagi na fakt, że emeryturę przyznano od dnia 19 lutego 2014 r., natomiast jej wypłatę podjęto od 1 marca 2014 r. Wskazał, że emerytura powinna podlegać waloryzacji. Oświadczył, że w pozostałym zakresie nie kwestionuje wysokości świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 kwietnia 2014 r. Oddział ZUS w O. wniósł o oddalenie odwołania od decyzji z dnia 19 marca 2014 r. Zakład podniósł, że zaskarżoną decyzją organ rentowy, na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, działając na wniosek ubezpieczonego z dnia 5 czerwca 2013 r., przyznał skarżącemu prawo do emerytury i w oparciu o art. 183 i art. 26 ustawy emerytalnej wyliczył jej wysokość.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 20 lutego 2014 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy świadczenie w wysokości zaliczkowej od dnia 19 lutego 2014 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wyplata świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuowanie przez uprawnionego zatrudnienia. W treści decyzji organ rentowy poinformował o tym wnioskodawcę, powołując się na przepis art. 25 ustawy emerytalnej. Wysokość emerytury w decyzji z dnia 20 lutego 2014 roku została ustalona w formie zaliczkowej i wynosiła od 1 lutego 2014 roku - 2.147,38 zł, a po waloryzacji od 1 marca 2014 roku - 2.181,74 zł. W dniu 3 marca 2014 roku P. L. złożył wniosek o przeliczenie i podjęcie wypłaty emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 19 marca 2014 roku przeliczył emeryturę i ustalił jej wysokość na dzień podjęcia wypłaty, tj. od 1 marca 2014 roku, na kwotę 2.163,21 zł. Organ rentowy nie dokonał waloryzacji świadczenia. Wysokość emerytury została wyliczona w oparciu o art. 183 i 26 ustawy emerytalnej.

Powyższy, bezsporny stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów ubezpieczonego zgromadzonych w aktach emerytalnych.

Spór sprowadzał się do oceny prawnej, czy emerytura wnioskodawcy, po podjęciu jej wypłaty od dnia 1 marca 2014 roku, podlegała waloryzacji.

W ocenie Sądu Okręgowego, odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy podjął wypłatę emerytury wnioskodawcy i ustalił jej wysokość na podstawie art.183 i 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 183 ust. 1 ustawy emerytalnej, emerytura przyznana na wniosek osoby urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2014, wynosi 20 % emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 80 % emerytury obliczonej na podstawie art. 26. Zgodnie z powołanymi przepisami, zaskarżoną decyzją ustalono wnioskodawcy wysokość świadczenia w kwocie 2. 163,21 zł. (łącznie ze zwiększeniem rolnym w kwocie 6,33zł). W decyzji wskazano sposób wyliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Podstawę obliczenia emerytury według zasad wynikających z art. 26 ustawy stanowi:

- kwota składki zewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w kwocie 60894,39 zł,
- kwota zwaloryzowana kapitału początkowego w kwocie 481084,28 zł,
- 255,20 m - cy - średnie dalsze trwanie życia.

Następnie wysokość emerytury została ustalona przez podzielenie sumy kwoty zwaloryzowanych składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego i kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego przez średnie dalsze trwanie życia określone w miesiącach. Wysokość emerytury wyniosła 2.123,74zł. + zwiększenie rolne w kwocie 6,33zł = 2.130,07 zł. Wysokość świadczenia ustalona wg art. 26 okazała się mniej korzystna dla ubezpieczonego niż wysokość świadczenia obliczonego na podstawie art. 183 ustawy.

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, wysokość emerytury jest ustalona w ostatecznej kwocie z chwilą podjęcia wypłaty emerytury, tj. po rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury. Średnie dalsze trwanie życia zostanie ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury.

Ostatecznie ustalony jest również okres, o którym mowa w art. 185 ust. 1 ustawy emerytalnej, mający wpływ na obliczenie kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 20 lutego 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczkowo obliczył wysokość emerytury, uwzględniając waloryzację od 1 marca 2014 roku. W wyniku obliczenia wysokości emerytury, po podjęciu wypłaty świadczenia od 1 marca 2014 roku, zaskarżoną decyzją organ stwierdził, że świadczenie nie podlega waloryzacji od 1 marca 2014 roku.

Unormowania z art. 88 - 94 ustawy emerytalnej przewidują coroczną (od 1 marca), cenowo - płacową waloryzację automatyczną emerytur i rent przyznanych przed terminem waloryzacji. Polega ona na pomnożeniu kwoty świadczenia oraz jego podstawy wymiaru (w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym przeprowadza się waloryzację) przez wskaźnik waloryzacji. Wysokość zwaloryzowanego świadczenia będzie równa iloczynowi kwoty świadczenia oraz wskaźnika waloryzacji.

Podkreślić należy, iż w stosunku do emerytur i rent już pobieranych, waloryzację przeprowadza się z urzędu (na bieżąco). Jeżeli wypłatę świadczenia wstrzymano, a następnie wznowiono - należy uwzględnić wszystkie waloryzacje, również dodatkowe, przypadające w okresie wstrzymania.

Przenosząc te rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy zważył, iż prawo do emerytury wnioskodawcy przyznano decyzją z dnia 20 lutego 2014 roku, poczynając od dnia 19 lutego 2014 roku. Jedynie wysokość świadczenia została obliczona zaliczkowo. Wypłata emerytury podlegała zawieszeniu, ponieważ ubezpieczony kontynuował zatrudnienie. Po rozwiązaniu stosunku pracy, decyzją z dnia 19 marca 2014 roku organ rentowy podjął wypłatę świadczenia i obliczył wysokość emerytury, pomijając jej waloryzację. Decyzja w tym zakresie, w ocenie sądu orzekającego, jest błędna. Art. 88 ustawy emerytalnej przewiduje coroczną (od 1 marca), cenowo - płacową waloryzację automatyczną emerytur i rent przyznanych przed terminem waloryzacji. Polega ona na pomnożeniu kwoty świadczenia oraz jego podstawy wymiaru (w wysokości przysługującej w ostatnim dniu lutego roku przeprowadzenia waloryzacji) przez wskaźnik waloryzacji. Prawo do świadczenia przyznano wnioskodawcy od dnia 19 lutego 2014 roku, jedynie jego wypłata była zawieszona, zatem decyzją z dnia 19 marca 2014 roku ZUS winien był dokonać waloryzacji świadczenia przyznanego przed terminem waloryzacji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 103a, 183 ust. 5 i 6 w związku z art. 108 ust. 1,2, i 4, art. 25 ust. 1, art. 185 ust. 1 i art. 88 ust. 1,3 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że wnioskodawcy w świetle powołanych przepisów przysługuje waloryzacja świadczenia od dnia 1 marca 2014 r.

Formułując powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji ZUS, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

P. L. nie złożył odpowiedzi na apelację, nie ustosunkował się do podniesionych w niej zarzutów i zgłoszonych wniosków.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Zarzutom apelacji nie można odmówić słuszności.

Sąd Apelacyjny podziela w pełni stanowisko wyrażone w treści apelacji oraz jego argumentację, przyjmując tę ostatnią za własną, że w świetle powołanych przepisów prawnych, w rozpatrywanej sprawie nie było podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawcy przysługuje prawo do waloryzacji emerytury z dniem 1 marca 2014 r.

Ma rację organ rentowy, że z dniem 1 stycznia 2013 r. zniesiony został warunek rozwiązania stosunku pracy – jako warunek wymagany do ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Oznacza to, że osoba kontynuująca w ramach stosunku pracy zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy może mieć ustalone prawo do emerytury określonej w art. 184 ustawy. Emerytura ta podlega jednak zawieszeniu na podstawie art. 103a ustawy, do czasu rozwiązania stosunku pracy. Dla takiej osoby w podstawie obliczenia jej emerytury uwzględnia się kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne (z uwzględnieniem ich waloryzacji), zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, od którego została przyznana emerytura, oraz kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego. Takie obliczenie nie jest jednak – zgodnie z art. 25 i 26 ustawy – ostatecznym obliczeniem emerytury i ma charakter zaliczkowy. Zgodnie bowiem z treścią art. 25 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Ostateczne obliczenie wysokości emerytury – zgodnie z art. 25 i 26 ustawy – może nastąpić najwcześniej po zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy umożliwiającemu ustalenie miesiąca, od którego przysługuje wypłata emerytury. Po zgłoszeniu takiego wniosku organ rentowy: a) ponownie ustala podstawę obliczenia emerytury, uwzględniając również kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne (z uwzględnieniem ich waloryzacji), zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury; b) oblicza emeryturę, dzieląc podstawę obliczenia przez średnie dalsze trwanie życia obowiązujące w dniu zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury. Przepis art. 108 ustawy emerytalnej ma zastosowanie do składek na ubezpieczenie emerytalne, zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego poczynając od miesiąca, od którego została podjęta wypłata emerytury po raz pierwszy.

W decyzji o przyznaniu emerytury z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy poinformował ubezpieczonego, iż ostateczne obliczenie emerytury nastąpi po zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty świadczenia w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. Ostatecznie ustalony zostanie również okres, o którym mowa w art. 185 ust. 1 ustawy, mający wpływ na obliczenie wysokości kapitału początkowego.

Wniosek o podjęcie wypłaty emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy oznacza ostateczne ustalenie daty faktycznego przejścia na emeryturę zgodnie z art. 185 ust. 1 ustawy. Datą tą jest dzień, od którego przysługuje wypłata emerytury. Ponowne ustalenie okresu, o którym mowa w art. 185 ust. 1 ustawy, oznacza również konieczność ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego. Po rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury organ rentowy oblicza ponownie wysokość emerytury – zgodnie z art. 183 i 26, oraz dokonuje ponownego wariantowania świadczenia. W części emerytury obliczonej w oparciu o art. 53 ustawy dolicza dodatkowo okres składkowy i nieskładkowy, przebyty po ustaleniu prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zgadza się w pełni z poglądem wyrażonym przez ZUS, że nie można literalnie wyklądać przepisów art. 88 ustawy emerytalnej, bowiem nie został on dostosowany do nowej sytuacji prawnej powstałej od dnia 1 stycznia 2013 r., tj. po wejściu w życie ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. 2012.637). W art. 88 ust. 4 ustawy pozostawiono treść przepisu, zgodnie z którą waloryzacja obejmuje emerytury i renty przyznane przed terminem waloryzacji, wskazując, że waloryzacji podlega kwota świadczenia i podstawa jego wymiaru w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym przeprowadza się waloryzację.

W rozpatrywanej sprawie, mimo że prawo do emerytury zostało przyznane od 19 lutego 2014 r., to do dnia podjęcia jego wypłaty, tj. 1 marca 2014 r., zostało ono w całości zwaloryzowane zgodnie z przepisami. Sytuacja prawna wnioskodawcy różni się od przewidzianych na gruncie przepisów ustawy emerytalnej przypadków wstrzymania wypłaty ustalonego świadczenia, które po dacie jego przyznania, co do zasady nie podlega zmianom co do wysokości, czy innemu kształtowaniu jego składników. Wszystkie przeliczenia świadczenia dokonywane są wówczas na wniosek, po spełnieniu ustawowych warunków (art. 110 – 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W sytuacji odwołującego,

dopiero z chwilą podjęcia wypłaty emerytury została ustalona ostatecznie jej wysokość. Na dzień nabycia prawa do świadczenia nie mogła zostać jednoznacznie ustalona wysokość emerytury, o czym powiadomiono uprawnionego w treści decyzji o przyznaniu emerytury zaliczkowo.

Sąd Apelacyjny zgadza się ze stanowiskiem strony apelującej, że waloryzacja świadczenia w takiej sytuacji, jak to ma miejsce w rozpatrywanej sprawie, byłaby nieuprawniona. Pozostawałaby ona bowiem w sprzeczności z ideą waloryzacji mającą na celu urealnienie wysokości świadczenia, dostosowanie go do dochodów osób zarobkujących.

Z omawianych wyżej powodów zaskarżony wyrok, w którym dopuszcza się prawo skarżącego do waloryzacji emerytury od dnia 1 marca 2014 r., zapadł z naruszeniem powołanych w treści apelacji przepisów prawa, a co za tym idzie, nie może pozostać ostatecznym. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny w Łodzi z mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sędziowie: Przewodnicząca: